

JOENSUUN KAUPUNGIN
VARHAISKASVATUKSEN ARVIOINTIRAPORTTI
2024–2025



Irja Seppänen

varhaiskasvatusjohtaja

Joensuun kaupunki, varhaiskasvatus

syyskuu 2025

Sisällys

1 Yleistä arvioinnista	1
2 Arviointi varhaiskasvatuksessa.....	1
3 Ulkoinen arviointi toimintavuoden aikana	3
Lasten antamia arvioita Urkin avulla sekä toiveruokia.....	3
Lasten ajatuksia liittyen Heinävaaran uuteen päiväkotiin	5
Asiakastutkimuksen tuloksia	7
4 Sisäinen arviointi toimintavuoden aikana.....	13
Valssaten	14
Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen painopisteiden 2024–2025 tarkastelua.....	15
Heinävaaran uuteen päiväkotiin liittyvän työntekijäkyselyn tuloksia	19
5 Kehittävä arviointi	20
Lähteet	21

1 Yleistä arvioinnista

Arvioinnilla tarkoitetaan toiminnan tai jonkun muun asian vertaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Varhaiskasvatusta arvioitaessa, onnistuneen arvioinnin tuloksena syntyy käsitys siitä, mitkä ovat toteutetun varhaiskasvatuksen sekä vahvuudet että kehittämiskohteet. Arvioinnissa toimintaa koskevaa tietoa kerätään järjestelmällisesti, analysoidaan ja tulkitaan sekä pyritään vastaamaan siihen, onko aikaisemmin asetetut tavoitteet saavutettu eli saatu aikaan se, mitä on tavoiteltu. Lisäksi arviointiin liittyy myös arvottaminen eli asetettujen kriteerien ja tavoitteiden perusteella arvioija pääättelee, onko toiminta hyvää vai huonoa. (Vlasov ym. 2018, 11.)

Arviointi on myös prosessi, jossa kerätään tietoa tuotetuista varhaiskasvatuspalveluista eri tavoin. Tämän jälkeen saatua tietoa käsitellään, siitä tehdään johtopäätöksiä ja lopulta kehitetään sekä muutetaan toimintaa ja asetetaan uusia tavoitteita. Tämän jälkeen prosessi tai kehä eli suunnittelu, toiminta, arviointi ja kehittäminen, lähtee taas alusta. Arviointi antaa tietoa siitä, miten asiat ovat juuri tällä hetkellä. Arvioinnin, kuten myös varhaiskasvatuksen arvioinnin, tulee olla suunnitelmallista ja jatkuvaa. (Vlasov ym. 2018, 32.)

2 Arviointi varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuslain 24 §:ssä säädetään varhaiskasvatuksen arvioinnista seuraavaa:

”Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.”

Varhaiskasvatuslain kyseinen pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä arvioimaan omaa toimintaansa eli tekemään sisäistä ja ulkoista arviointia. Laki ei kuitenkaan määrää tarkemmin sitä, mitä tulee arvioida, kuinka usein tai miten. Varhaiskasvatuksen järjestäjä päättää itse mitä arvioidaan, millä tavalla ja aikataululla sekä miten tulokset julkaistaan. Tärkeintä toiminnan kannalta on säännöllinen seuranta, jonka palveluiden järjestäjä toteuttaa. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa arviointi kohdistuu varhaiskasvatuksen laatuun, toimintavuositaisiin painopisteisiin ja varhaiskasvatussuunnitelman toteutumiseen. Arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään varhaiskasvatuksen kehittämisessä ja johtamisessa. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksessa arviointia toteutetaan monipuolisesti koko toimintavuoden ajan (1.8.–31.7.). Toimintavuoden jälkeen arvioinnin

tulokset analysoidaan ja niistä tehdään johtopäätöksiä. Johtopäätökset viedään toimintaan; esimerkiksi tehdään seuraavana toimintavuonna jotakin vielä enemmän ja vahvemmin, jatketaan ja vaalitaan samanlaista toimintaa tai sitten vähennetään ja muutetaan sitä. Koska varhaiskasvatuksen arviointi nostaa esille kehittämiskohteiden lisäksi myös vahvuudet, niin tavoitteena voi siten olla jo saavutetun tason ylläpitäminen (esimerkiksi Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen laatu). Varhaiskasvatuksen arvioinnissa keskiössä on aina varhaiskasvatuksen henkilöstön toiminta, ei lasten toiminta tai oppiminen.

Opetushallitus ja Karvi toteavat, että varhaiskasvatuksen järjestäjien eli kunnallisten ja yksityisten palveluntuottajien sisäisen arvioinnin tehtävänä on varmistaa, että varhaiskasvatuspalvelut ovat lain mukaisia ja edistävät lapsen kehitystä, oppimista sekä hyvinvoinnin edellytyksiä. Arvioinnin tulee myös lisätä varhaiskasvatuksen laatua sekä tukea toiminnan jatkuvaa parantamista ja kehittämistä. Itsearviointi auttaa palveluntuottajia tunnistamaan kehittämiskohteita sekä jo olemassa olevia vahvuuksia, joita voidaan käyttää systemaattisen kehittämisen tukena. (Opetushallitus 2016; Vlasov et al. 2018, 13.)

Yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja ja kunnallinen järjestäjä vastaavat itse toimintansa laadusta sekä palvelulle asetettujen vaatimusten täyttymisestä. Yksityisen palveluntuottajan tulee siksi laatia julkisesti nähtävillä oleva omavalvontasuunnitelma, jonka toteutumista palveluntuottaja itse seuraa. Omavalvontasuunnitelmaan tulee sisältyä tieto, miten kyseisessä yksikössä kerätään palvelujen sisältöön, riittävyys- ja asiakasturvallisuuteen liittyvää palautetta sekä miten sitä käsitellään ja kuinka palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Lisäksi suunnitelmaan kirjaetaan kuvaus korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta laadun heikentyessä. (Vlasov ym. 2018, 20.)

Sisäisen arvioinnin lisäksi varhaiskasvatuslain 24 pykälä velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä osallistumaan ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Ulkoisella arvioinnilla tarkoitetaan sitä, että joku muu kuin varhaiskasvatuksen järjestäjä itse arvioi annettua toimintaa. Kyseinen pykälä ei määrittele, mikä taho ulkopuolisen arvioijan on oltava. Se voi olla valtakunnallinen toimija, joka arvioi kaikkia Suomen varhaiskasvatuksen järjestäjien tuottamia palveluita tai esimerkiksi järjestäjän oma yhteistyökumppani. Tällä hetkellä Suomessa toteutettavaa varhaiskasvatusta arvioivat Kansallinen koulutuksen arviointikeskus eli Karvi, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valvira sekä aluehallintovirastot. Karvin ulkoiset arvoinnit toteutetaan nelivuositain vahvistetun arviointisuunnitelman mukaisesti.

3 Ulkoinen arviointi toimintavuoden aikana

Arviointi voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen arviointiin. Sisäinen arviointi on palvelujen sisällä tapahtuvaa omaa arviointia ja sillä tarkoitetaan siten itsearviointia. Ulkoisessa arvioinnissa toimintaa arvioi joku palvelujen ulkopuolinen taho, joka ei itse osallistu palvelujen tuottamiseen. Suomessa erityisesti Karvin eli Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtävänä on toteuttaa varhaiskasvatuksen kansallisia ulkoisia arviointeja sekä tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja yksityisiä palveluntuottajia lakisääteisen itsearvioinnin toteuttamisessa.

Lasten antamia arvioita Urkin avulla sekä toiveruokia

Urkki eli palautelaite (Ipadi ja teline) kiersi kaupungin päiväkodeissa, jonka avulla lapset saivat antaa varhaiskasvatuksesta oman palautteensa (lasten antama palaute on varhaiskasvatuksen järjestäjälle tärkeintä ulkoista arviointia). Pääsääntöisesti lapsilta pyydettiin palautetta varhaiskasvatuspäivän jälkeen eli ”Oliko hyvä päivä” ja lapsi sai painaa mieleistään naamakuvaa vastausvaihtoehdoista: kyllä 😊, ei hyvä eikä huono 😐 ja ei ☹️. Urkki oli varhaiskasvatuksessa 17.3.-30.5.2025 välisen ajan eli 11 viikkoa. Palautelaite kiersi siten 11 päiväkodissa, jossa se oli aina yhden viikon kerrallaan. Mukana olevat päiväkodit oli arvottu ennakolta. Arvioinnin antoivat mukana olevien päiväkotien 3–6-vuotiaat lapset. Ensimmäisessä päiväkodissa eli Soutajanpuiston päiväkodissa lapset vastasivat poikkeuksellisesti viikon ajan **aamuisin** kysymykseen ”Onko kiva tulla päiväkotiin”, jossa vastausvaihtoehdot olivat: kyllä 😊, ei kivaa eikä tylsää 😐 ja ei ☹️. Soutajanpuiston päiväkodin viikosta saatiin seuraavanlaiset tulokset: vastauksia annettiin yhteensä 93, joista kyllä vastauksia oli 66 (71 %), ei kivaa eikä tylsää 12 (13 %) ja ei-vastauksia 15 (16 %). Suurimman osan mielestä kyselyyn vastanneista eli yli 70 % Soutajanpuiston päiväkodin 3–6-vuotiaista lapsista oli kiva tulla päiväkotiin, mikä oli oikein hyvä tulos.

Soutajanpuiston päiväkodin jälkeen Urkki oli kymmenessä muussa päiväkodissa (päiväkodit arvottiin), joissa 3–6-vuotiaat lapset vastasivat varhaiskasvatuspäivän päätteeksi kysymykseen ”Oliko hyvä päivä”. Nämä päiväkodit olivat: Niittylahti, Pajakatu, Petäikkölä, Äkkiväärä, Niinivaara, Tuulikannel, Kanervala, Jukola, Linnunlahti ja Metsätähti Enosta. Vastauksia kertyi yhteensä 584, joista kyllä-vastauksia oli 463 eli 79 %, ei hyvä eikä huono -vastauksia 83 eli 14 % ja ei vastauksia 38 eli 7 %. Tuloksista voidaan todeta, että arviointiin osallistuneista lapsista neljä viidestä oli tyytyväisiä varhaiskasvatuspäiväänsä päiväkodissa. Tulos oli erittäin hyvä, vaikka tavoitteena olikin kyllä-vastauksen kohdalla 100 %. Urkki on ja oli varhaiskasvatukselle erittäin tärkeä, koska sen avulla saimme uuden menetelmän vastaanottaa lasten mielipiteitä ja arviointia.

Joensuun kaupungin päiväkodeissa ja ryhmäperhepäiväkodeissa kyseltiin lasten toiveruokia ja muita huomioita varhaiskasvatuksessa tarjottavaan ruokaan liittyen. Kysely tehtiin 21.2.-5.3.2025 välisenä aikana. Ohjeeksi annettiin, että lasten tuli listata kolme suosituinta/toivotuinta lounasruokaa sekä lisäksi toiveita välipalojen suhteen. Lapset sekä työntekijät saivat esittää myös yleisesti muutosehdotuksia Polkan tarjoamiin ruokiin liittyen.

Eniten lapset toivoivat ruokalistalle spagettia ja makaronia lisukkeeksi jauhelihakastikkeelle tai ihan vaan pelkän ketsupin kanssa. Muita suosituimpia ruokia olivat kalapuikot (tartar-kastikkeen kera), riisipuuro, hampurilaiset, makaronilaatikko, nakit ja uunimakkara sekä nugetit. Takaisin ruokalistalle toivottiin ylivoimaisesti eniten pinaattiraejuustonappeja sekä lasten että aikuisten puolelta. Yhdessä päiväkodissa lapset halusivat lähteä näiden nappien vuoksi porukalla keittiöön kylttien ja banderollien kanssa, jotta he tulisivat tässä asiassa kuulluksi. Lisukkeista perunamuussi ja ranskalaiset saivat myös useita ääniä. Joku lapsi toivoi myös Ryhmä Hau-ruokaa. Lasten mielestä välipaloista parasta oli suklaakiisseli. Hodarit, letut ja pannari hillolla sekä jäätelö olivat myös lasten mieleen. Myös erilaiset jogurtit sekä pitsa saivat kannatusta. Pitsaa toivottiin kovasti takaisin ruokalistalle.

Työntekijöiden mielestä vatruskat ja perunarieskat eivät maistuneet lapsille kylmänä eikä lämpimänä. Niiden tilalle toivottiinkin erilaisia leipiä: sämpylöitä, kauraleipää, moniviljaleipää ja hapan-korppuja. Kaalisalaattia ja kurpitsasäilykettä oli liian usein, ja ne eivät myöskään maittaneet lapsille. Vihersalaatti haluttiin takaisin. Salaattien ja raasteiden toivottiin olevan myös pienempinä paloina ja erikseen, jolloin ne olisivat lapsille mieleisiä ja maistuisivat. Työntekijät toivoivat puuropäiville tuhdimpia välipaloja ja lisää proteiinia, niin ettei ainakaan kahdella aterialla olisi saman päivän aikana puuroa eli aamupalalla ja lounaalla. Jos aamupalalla oli jogurttia, lounaalla ohrapuuro ja välipalaksi kiisseliä tai vatruska, se koettiin liian kevyeksi. Proteiini jäi kyseisinä päivinä liian vähäiseksi. Maanantaisin aamupalaksi toivottiin puuroa, koska silloin lapset olivat nälkäisiä. Sekä maanantaisin että perjantaisin toivottiin lounaaksi myös tuhdimpaa ruokaa, eikä esimerkiksi keittoja. Ruokaa tuli olla riittävästi eikä se saisi loppua kesken. Lasten on voitava ottaa lisää ruokaa myös suosikkiruokien kohdalla eli silloin, kun on riisipuuroa ja nakkikastiketta. Työntekijöiden mielestä pelkkä smoothie välipalana on liian kevyt. Maustamaton jogurtti sellaisenaan ei myöskään maistunut lapsille, koska oli tosi hapanta. Silloin pitäisi olla tarjolla myös hillon, hedelmä- tai marjasosetta. Leikkeleitä oli liian vähän tarjolla ja juustoviipaleita toivottiinkin monessa palautteessa enemmän lounaiden ja välipalojen yhteyteen.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen hallinto tapasi Polkan johtoa kaksi kertaa toimintavuoden 2024–2025 aikana eli 16.8.2024 ja 12.3.2025. Molemmat tapaamiset olivat erittäin rakentavia ja Polkka otti hienosti vastaan varhaiskasvatuksen muutosehdotuksia ja toiveita, myös edellä kerrottuja. Moni asia on jo muuttunut 12.3.2025 pidetyn tapaamisen jälkeen. Esimerkiksi

pinaattiraejuustonapit ja uunimakkara ovat palanneet ruokalistoille, vatruskojen tilalle on tullut muuta leipää sekä kaalisalaatteja on vähennetty ja vihersalaatteja lisätty.

Lasten ajatuksia liittyen Heinävaaran uuteen päiväkotiin

Heinävaaran ja Kiihtelysvaaran päiväkotien lapsille tehtiin lyhyt kysely liittyen Heinävaaran uuteen päiväkotiin. Tämä kysely on osa ulkoista arviointia, sillä kyselyn tulokset tuovat esille sen, mikä lapsille on tärkeää varhaiskasvatuksessa. Tämä tieto on varhaiskasvatuksen järjestäjälle ehdottoman tarpeellista, sillä lapset ovat meidän ensisijaisia asiakkaitamme. Juuri heitä varten ja heidän kanssaan toteutamme varhaiskasvatusta.

Kysely toteutettiin 13.12.2024-10.1.2025 välisenä aikana ja siihen vastasi neljä Kiihtelysvaaran päiväkodin lasta ja 17 Heinävaaran päiväkodin lasta eli yhteensä 21 lasta. Kyselyn avulla selvitettiin, millaisia ajatuksia ja toiveita lapsilla oli Heinävaaran uuden päiväkodin suhteen. Lapset vastasivat paperiseen kyselyyn päiväkodin työntekijän avustamana siten, että työntekijä kysyi lapselta kysymykset ja kirjoitti hänen antamansa vastaukset ylös sekä auttoi häntä ensimmäisen kysymyksen kohdalla ympyröinnissä, jos oli tarvetta. Kyselyyn vastattiin nimettömänä.

Ensimmäisessä kysymyksessä lapselle kerrottiin, että Heinävaaraan tulee uusi päiväkoti, johon tulevat myös Kiihtelysvaaran päiväkodin lapset. Tämän jälkeen lasta pyydettiin kertomaan, onko uusi päiväkoti hänestä: hyvä asia, en osaa sanoa vai huono asia. Lasta pyydettiin ympyröimään naama-kuva, jonka alla oli naamanilmettä vastaava teksti. Vaihtoehtoina oli siten hymynaama (hyvä asia), perusilme (en osaa sanoa) ja surunaama (huono asia). Kaikki 21 lasta vastasivat ensimmäiseen kysymykseen. Lapsista 15 eli 71 % oli sitä mieltä, että uusi päiväkoti on hyvä asia, kaksi eli 10 % ei osannut sanoa oliko se hyvä vai huono asia ja neljän lapsen eli 19 % mielestä se oli huono asia. Kaikkien kyselyyn vastanneiden Kiihtelysvaaran päiväkodin lasten mielestä uusi päiväkoti oli hyvä asia (neljä lasta). Lapset, joiden mielestä uusi päiväkoti oli huono asia (neljä lasta) ja lapset, jotka eivät osanneet sanoa (kaksi lasta), olivat siten Heinävaaran päiväkodin lapsia.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, että millaisia asioita on hyvässä päiväkodissa. Lasten vastauksissa korostui vahvasti leikki ja leikkeihin liittyvät tavarat: "Leikkiä ja rekkaleikkiä", "Voi leikkiä eläimillä, barbeja", "Pikkulegoja" ja "Kotileikkejä". Muuta kuin leikkeihin liittyviä vastauksia oli muutamia: "Musiikkia", "Satuhetkiä", "Ei saa lyödä, ei saa repiä kaveria, ei saa rikkoa tavaroita", "Kuvia seinällä, voi hoitaa vauvoja" ja "Lehtiä". Saatujen vastausten perusteella lapsille on erityisen tärkeää, että uudessa päiväkodissa olisi niitä leluja, joilla lapset tykkäävät leikkiä eli eläimiä, legoja, autoja, barbeja, vauvanukkeja ja kotileikkeihin liittyviä tavaroita kuten leikkiastioita ja hella. Yhdessä

vastauksessa tuli esille myös turvallisuus ja yhteiset säännöt, kuinka uudessa päiväkodissa käyttäytään ja toimitaan eli toisia ei saa lyödä eikä repiä ja tavaroita käsitellään nätisti.

Kolmannessa kysymyksessä lapsilta kysyttiin, että mitä uudessa päiväkodissa tehdään. Vastauksissa tuli esille ne toiminnot, mitä varhaiskasvatuspäivän aikana yleensäkin tehdään: "Leikitään kavereiden kanssa", "Nukutaan ja syödään, leikitään", "Käydään ulkona", "Vauvoja hoidetaan", "Leikitään, piirretään ja muovailaan", "Askarrellaan, maalataan, leikitään, ollaan ulkona ja tehdään hamahelmillä" ja "Ei läpsitä eikä potkita". Tämän lisäksi uudessa päiväkodissa: "Juoksennellaan", "Tutustutaan kavereihin", "Voidaan mennä koululle kävelyllä eikä tule jano" ja "Pompitaan".

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin tavaroihin liittyvä kysymys eli millaisia tavaroita uudessa päiväkodissa pitäisi olla. Lähes kaikissa lasten vastauksissa tuli esille lelut: autoja, legoja, dinosauruksia, pehmoleluja, junanrata, barbeja, My Little-poneja, nukke, pehmeitä palikoita sekä kampaamo- ja kotileikkitarvikkeita. Kahdessa vastauksessa toivottiin, että uudessa päiväkodissa olisi värikyniä, kolmessa vastauksessa, että olisi ulkovaikkeitä eli hiekkalaatikko sekä keinoja ja yhdessä vastauksessa toivottiin kirjoja ja puita.

Viimeisessä eli viidennessä kysymyksessä lapsilta kysyttiin, että millaisia aikuisia uudessa päiväkodissa työskentelee. Lapset toivoivat, että uudessa päiväkodissa työskentelevät aikuiset olisivat kilttejä, iloisia ja aktiivisia: "Hyviä, jos on tuhmana, niin ei olisi kiukkuisia", "Iloisia aikuisia", "Tyttöjä, iloisia", "Leikkivät lasten kanssa" ja "Lukee kirjaa, leikkii piilosta ja hippaa, tekee hiekkakakkuja ja piirtää". Moni lapsi toivoi uuteen päiväkotiin heille tuttuja työntekijöitä ja luettelivat vastauksissaan oman ryhmänsä aikuisten nimiä.

Lopuksi voidaan todeta saatujen vastausten perusteella, että lapsille tärkeintä päiväkodissa ovat lelut: se, että sisällä ja ulkona on erilaisia leluja. Myös kädentaitoihin liittyviä välineitä toivottiin monessa vastauksessa eli värikyniä, vesivärejä, muovailuvahaa, palapelejä ja hamahelmiä. Yhdessä vastauksessa toivottiin lisäksi kirjoja. Selvästi lasten vastauksissa tuli esille myös sosiaalinen turvallisuus, että kukaan ei lyö, potki tai läpsi toisia. Tämä tarkoittaa sitä, että uudessa päiväkodissa tulee olla myös käyttäytymiseen liittyvät yhteiset säännöt, joita kaikki noudattavat. Päiväkodin aikuiset huolehtivat näiden sääntöjen noudattamisesta.

Asiakastutkimuksen tuloksia

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus toteutti Asiakastutkimuksen huoltajille 28.4.-18.5.2025 välisenä aikana. Kyselyyn saivat vastata kaikki ne huoltajat, joiden lapsi oli Joensuun kaupungin päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai yksityisessä päiväkodissa. Kyselyssä selvitettiin erilaisilla väittämillä vastaajien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuspaikan tiloihin, toimintaan, viestintään sekä

varhaiskasvatuksen aloittamiseen liittyen. Kyselyyn vastasi enemmän kuin koskaan aikaisemmin eli yhteensä 467 huoltajaa, joista 394 vastausta tuli kaupungin varhaiskasvatukseen ja 73 vastausta yksityiseen varhaiskasvatukseen. Keväällä 2024 vastaajia oli yhteensä 365, joista 284 vastausta Joensuun kaupungin varhaiskasvatukseen ja 81 yksityiseen varhaiskasvatukseen. Kaksi vuotta aikaisemmin eli keväällä 2023 vastauksia tuli 324, joista 272 Joensuun kaupungin varhaiskasvatukseen ja 52 yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Kyselyssä vastausvaihtoehdot esitettiin 5-portaisella asteikolla, jossa väittämien pääkysymys oli *”Miten hyvin seuraavat väittämät mielestäsi kuvaavat Joensuun varhaiskasvatuspalveluja?”*. Arvosana yksi (1) tarkoitti väittämän kuvaavan Joensuun varhaiskasvatuspalveluja vastaajan mielestä erittäin huonosti ja viisi (5) erittäin hyvin. Kyselyssä selvitettiin myös avoimilla kysymyksillä mihin vastaajat ovat varhaiskasvatuksessa tyytyväisiä (n=249) ja mitä he toivoisivat kehitettävän (n=185). Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa palautetta ja terveisiä kaupungin varhaiskasvatukselle (n=116).

Tulosten mukaan kaikkein parhaimmat arv sanat sai tyytyväisyys oman lapsen saamaan varhaiskasvatuspaikkaan. Sen vastausten keskiarvo oli Joensuun kunnallisten päiväkotien osalta 4,7 ja perhepäivähoidossa peräti 4,9. Keväällä 2024 vastaavat luvut olivat 4,5 (kunnalliset päiväkodit) ja 4,8 (perhepäivähoito).

Vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä myös varhaiskasvatuksen laatuun: kunnalliset päiväkodit 4,5 ja perhepäivähoito 4,8. Edellisenä keväänä vastaavat luvut olivat 4,4 (kunnalliset päiväkodit) ja 4,6 (perhepäivähoito). Huoltajat antoivat hienot palautteet lisäksi toiminnan tavoitteellisuuteen ja kehittävyyteen: kunnalliset päiväkodit 4,6 ja perhepäivähoito 4,7 (vastaavat luvut keväällä 2024 olivat 4,4 ja 4,5) sekä henkilökunnan ammattitaitoon: kunnalliset päiväkodit 4,6 ja perhepäivähoito 4,9 (vastaavat luvut keväällä 2024 olivat 4,5 ja 4,8). Lasten koettiin saavan riittävästi ulkoilua, liikuntaa sekä päivälepoa, ja henkilökunnan nähtiin huomioivan hyvin lasten tarpeita ja tunnetiloja. Kaikkia näitä kysymyksiä koskevien vastausten keskiarvoksi tuli vähintään 4,5.

Heikoimman tuloksen sai varhaiskasvatuspaikan hakemista koskeva neuvonta ja opastus, mutta senkin arvosana ylsi 3,8:aan eli pyöristettynä hyvään tulokseen (kevät 2024 vastaava luku ka 3,6). Häntäpäähän eli 4.0:n tietämille jäivät myös tiedonkulkuun, sisätilojen ja ulkoalueiden viihtyisyyteen sekä ruokien maistuvuuteen liittyvät arviot. Poikkeuksena erottui perhepäivähoidon ruokailu, jota koskevien vastausten keskiarvo oli peräti 4,7 eikä yksikään vastaaja antanut sille nelosta huonompaa arvosanaa.

Alla esitetyt väittämät jakaantuivat seuraavasti (vaihteluväli 1–5):

- varhaiskasvatuspaikat (väittämät 2 ja 3)
- varhaiskasvatuspaikan laatu (väittämät 4 ja 6)
- varhaiskasvatuspaikan sisä- ja ulkotilat sekä ruokailu (väittämät 10, 11, 12 ja 13)
- varhaiskasvatuspaikan toiminnan tavoitteellisuus, monipuolisuus ja sisältö (väittämät 5, 7 ja 9)
- varhaiskasvatuspaikan/palveluohjauksen ja huoltajien välinen yhteistyö (väittämät 1 ja 8)

Väittämä 1. Sain riittävästi neuvontaa ja opastusta varhaiskasvatuspaikkaa hakiessa.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	357	1,0	5,0	3,8	3,9	4,0
Pph	35	2,0	5,0	3,9		4,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	3,5	3,5	4,0

Väittämä 2. Olen tyytyväinen lapseni saamaan varhaiskasvatuspaikkaan.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	357	2,0	5,0	4,7	4,8	5,0
Pph	35	3,0	5,0	4,9		5,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	4,4	4,4	5,0

Väittämä 3. Lapseni jää mielellään päiväkotii/perhepäivähoitoon.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	357	1,0	5,0	4,5	4,7	5,0
Pph	35	4,0	5,0	4,9		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,5	4,5	5,0

Väittämä 4. Olen tyytyväinen varhaiskasvatuspaikan varhaiskasvatuksen laatuun.

	n	Mini- miarvo	Maksimi- arvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,5	4,7	5,0
Pph	35	4,0	5,0	4,8		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,3		5,0

Laatukahvit kaikille varhaiskasvatuksen työntekijöille viikolla 36 (pph 35) → ka 4,4 tai enemmän

Väittämä 5. Varhaiskasvatuspäivän aikana lapseni saa ulkoilua ja liikuntaa riittävästi.

	n	Minimiarvo	Maksimi- arvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	2,0	5,0	4,5	4,7	5,0
Pph	35	3,0	5,0	4,8		5,0
Yksityiset	73	3,0	5,0	4,5		5,0

Väittämä 6. Henkilökunta on ammattitaitoista.

	n	Minimiarvo	Maksimi- arvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,6	4,8	5,0
Pph	35	4,0	5,0	4,9		5,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	4,4		5,0

Väittämä 7. Toiminta on tavoitteellista, monipuolista ja kehittävää.

	n	Minimiarvo	Maksimi- arvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,6	4,7	5,0
Pph	35	3,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,3		5,0

Väittämä 8. Meillä on hyvä ja luottamuksellinen suhde varhaiskasvatuspaikan henkilökuntaan.

	n	Minimiarvo	Maksimi- arvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	359	1,0	5,0	4,5	4,7	5,0
Pph	35	4,0	5,0	4,9		5,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	4,4		5,0

Väittämä 9. Koen, että varhaiskasvatus edistää lapseni kasvua ja kehitystä.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,6	4,7	5,0
Pph	35	4,0	5,0	4,8		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,5		5,0

Väittämä 10. Lapseni syö mielellään tarjolla olevia ruokia.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,0	4,4	4,0
Pph	35	4,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,1		4,0

Väittämä 11. Varhaiskasvatuspaikan ulkoalueet ovat kehittävät, innostavat ja turvalliset.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,0	4,2	4,0
Pph	35	1,0	5,0	4,4		5,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	3,7		4,0

Väittämä 12. Varhaiskasvatuspaikan sisätilat ovat kehittävät, innostavat ja turvalliset.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,1	4,3	4,0
Pph	35	2,0	5,0	4,4		5,0
Yksityiset	73	2,0	5,0	4,0		4,0

Väittämä 13. Varhaiskasvatuspaikan yleisilme on siisti, puhdas ja viihtyisä.

	n	Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo kaupungin varhaiskasvatus yht.	Mediaani
Kaupungin pk	358	1,0	5,0	4,4	4,6	4,0
Pph	35	3,0	5,0	4,7		5,0
Yksityiset	73	1,0	5,0	4,1		4,0

Huoltajilla oli myös mahdollisuus vastata avoimiin kysymyksiin, joissa selvitettiin mihin he ovat varhaiskasvatuksessa tyytyväisiä ja mitä he toivoisivat kehitettävän. Lisäksi huoltajat saivat yleisesti antaa palautetta ja terveisiä kaupungin varhaiskasvatukselle. Huoltajat antoivat positiivista palautetta kehittämiskohteita enemmän. Kyselyn avovastauksissa kiitosta sai etenkin luotettava,

ammattitaitoinen ja lapsista aidosti välittävä henkilöstö. Lasten kerrottiin viihtyvän varhaiskasvatuksessa hyvin ja tekevän monipuolisesti erilaisia asioita. Kehittämiskohteista nousivat esiin erityisesti ruoan laatu, sisä- ja ulkotilojen viihtyisyys, päiväunikäytännöt sekä toive ryhmäkokojen pysymisestä kohtuullisina (varhaiskasvatustilaki määrää varhaiskasvatuksen ryhmäkoot).

Alla on huoltajien antamia kirjallisia palautteita avoimeen kohtaan ”Näihin asioihin olen tyytyväinen varhaiskasvatuksessa”:

”Työntekijät! Puitteet ja virikkeellinen kiva ympäristö on toki iso asia, mutta riittävällä määrällä lapsen oikeasti näkeviä aikuisia on ehdottomasti suurin merkitys. Esikoista hoitoon tuodessani odotin ja toivoin turvallista paikkaa, jossa lapseni pidetään hengissä työpäiväni ajan, mutta löysinkin varhaisKASVATUKSEN. He auttavat lastani kasvamaan ja oppimaan parhaaksi kuvaksi itsestään ja auttavat minua kehittymään paremmaksi äidiksi siinä sivussa.”

”Lapsen voi hyvillä mielin jättää aina hoitoon. Lapsi on aina viihtynyt ja kommunikaatio henkilökunnan kanssa on mutkatonta.”

”Lapsi otetaan aina syliin, kun olen lähdössä. Lähtötilanteet ovat hankalia lapselle. Minulle ensimmäisillä kerroilla lapsen jättäessäni laitettiin myöhemmin viesti, että lapsi oli rauhoittunut ja kaikki hyvin.”

”Pysyvät hoitajat, avoin vuorovaikutus, selkeä viikkorytmi.”

”Ammattitaitoisuus, iloisuus, kehittävä toiminta ja erilaiset päiväaktiviteetit. Otetaan huomioon erilaiset elämäntilanteet ja tuetaan niissä.”

”Avoin, keskusteleva yhteistyö henkilökunnan kanssa. Lapsi kohdataan päivittäin lämmöllä ja hyvällä mielellä. Henkilökunnan ja lapsemme välille on syntynyt ”omia juttuja/hupsutuksia” ja selvästi vuorovaikutus on lämmintä ja hyväntahtoista molemmiin puolin. Yhdessä keskustelluista asioista on selvästi otettu koppia ja nähty asioiden eteen vaivaa. Ryhmässä selkeät rutiinit ja tavat toimia. Lapsi tulee mielellään päiväkotiin, ja puhuu myös kotona päiväkotipäivän tapahtumista sekä kavereista. Henkilökunta pysynyt miltei samana koko toimintakauden. Siitä iso plussa!”

”Ystävällinen henkilökunta. On tunne, että lapsestamme iloitaan ja välitetään. Päivän aikana tehdään huomioita ja reagoidaan tilanteisiin.”

”Hoitajien ammattitaito ja hymy, aina iloisia. Hampurilaispalaute lapsen päivästä: vaikka olisikin ollut jotain känkkäränkkää, kerrotaan lopuksi aina jokin hyvä juttu tai kerrotaan että siitä se sitten meni ohi ja ei hätää. Syliin ottavat ainakin vanhempien nähden lapset, se on ihanaa :).”

”Hyvä tiedotus. Selkeä viikko-ohjelma. Pysyvät ammattilaiset. Hyvä ilmapiiri.”

”Samat aikuiset pysyneet, ja turvallinen ympäristö. Monipuolinen viikko-ohjelma. Lapsien omia vahvuuksia tuetaan.”

”Lapselle mahdollistettu pienennetty päiväkotiryhmä ja hänet huomioitu yksilöllisesti. Tuetaan hänen kasvua ja kehitystä sekä huomioidaan vahvuudet päivittäisessä arjessa. Henkilökuntaan on täysi luottamus. Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen ja perheemme arkea.”

"Erittäin ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö. Hyvin suunniteltu ja monipuolinen varhaiskasvatus. Lapsen perustarpeista huolehtiminen. Lapsen yksilöllinen huomioiminen. Hyvä, selkeä ja ajoissa tuleva viestintä. Turvallisuus ja selkeät toimintatavat. Epäkohtiin puututaan. Hyvä yhteistyö huoltajien kanssa. Positiivinen ja kannustava ilmapiiri."

"Emme olisi koskaan voineet kuvitellakaan, että näin hyvää varhaiskasvatus- / esiopetuspaikkaa voi olla olemassakaan. Olemme sanoin kuvaamattoman kiitollisia ja onnellisia siitä, että lapsemme on saanut käydä esikoulun xxx päiväkodissa. Meillä ei ole koko vuoden aikana ollut yhtäkään hetkeä tai yhtäkään asiaa, josta olisimme olleet tyytymättömiä tai huolissamme. Joka ikinen päivä on ollut suuri onni ja rikkaus jättää rakas

lapsemme teidän hyvään hoitoon ja opetukseen. Sanat eivät riitä kertomaan, kuinka onnellisia ja kiitollisia olemme olleet. Todella iso kiitos teille kaikille, jotka olette osallistuneet toimintaan! Teette äärimmäisen tärkeää työtä ja olette siinä valtavan hyviä."

"Perhepäivähoitaja on erittäin ammattitaitoinen kaikin puolin. Lisäksi ymmärtäväinen ja antaa tukea kaikissa lapseen liittyvissä asioissa. Toiminta on monipuolista ja lapselle erittäin mielekästä."

"Perhepäivähoitoon olemme olleet todella tyytyväisiä. Lapsi saa hoitotädistä (sekä hänen lapsistaan) varmasti tärkeän ihmisen elämänsä, joka kulkee elämässämme mukana myös varhaiskasvatuksen päättyttyä."

Alla on huoltajien antamia kirjallisia palautteita avoimeen kohtaan "Näitä asioita haluaisin kehittää" varhaiskasvatuksessa":

"Pitkä päiväuni vaikeuttaa kotona yöunille menoa. Virkkula/torkkula helpottaisi."

"Ulkotilat ja sisätilat olisi hyvä väliajoin uudistaa, talvella pihan hoito oli puutteellinen (hiekotus, auraustyöt)."

"Kasvatusyhteistyö huoltajien kanssa. Monipuolisten leikkiympäristöjen tekeminen ja pitkäkestoiseen leikkiin ajan varaaminen. Lapsen kohtaaminen. Jäykkien sääntöjen purkaminen. Oman työn reflektointi. Tiimien yhtenäiset toimintatavat ja tiimihengen vahvistaminen."

"Neuvonta aloituksessa, yleiset ohjeet päiväkodin tyylistä/säännöistä aloituksen osalta. Parempi tutustuminen, pidempi tutustuminen olisi kiva. Ymmärrän ettei mahdollista välttämättä."

"Kun lapsemme aloitti varhaiskasvatuksessa, hän nukkui kaksia päiväunia. Tämä oli kuitenkin haasteellista järjestää hoidossa. Suositustenkin mukaan reilu 1-vuotias tarvitsisi vielä kahdet päiväunet. Olisi hienoa, jos ihan pienimpien päiväunitarpeisiin pystyttäisiin paremmin vastaamaan. Muuten olemme olleet tyytyväisiä kaikkeen ja henkilökunta on ihanaa."

"Piha-alue on vähän tylsä pienillä ja koko piha on todella kuuma kesäisin. Varjopaikkoja lisää? Jos mahdollista, niin voisiko lapsien siirtymistä seuraavaan ryhmään tukea siten, että useampi lapsi siirtyisi kerralla? Nyt lapsia on siirtynyt ripotellen ja tämä on "katkaissut" tärkeitä kaverisuhteita lapselta."

"Lasten päiväunia ei tulisi rajoittaa. Mielestäni on kohtuutonta, että alle 2-vuotias herätetään kesken päiväunien välipalalle."

"Haluan, että ryhmäkoot pysyvät kohtuullisina ja että varhaiskasvattajilla on aikaa olla läsnä kunkin lapsen kanssa. Myös lapsessani on havaittavissa myönteistä eroa silloin kun ryhmässä on vähemmän lapsia esim. poissaolojen vuoksi. Jos kokoja yhtään suurennetaan, ei aikuisilla jää aikaa olla lasten kanssa ja menettäisimme varhaiskasvatuksen laatua."

"Ruoan laatu. Lapsilleni maistuu, mutta kasviksia ei tule suositusten mukaan (usein salaattia saa vain x annoksen ja lisää ei riitä, vaikka toivoisivat) ja välipalat turhan sokerisia arkiruoiksi."

"Enemmän tietoa mitä päiväkodissa tehdään. Esim. kuvien kautta näkeminen olisi kiinnostavaa."

"Toiminnan sisällön ja tavoitteiden näkyväksi tekeminen. Usein kerrotaan vaan yhdellä sanalla, että tänään on jumppaa, taidetta tms, mutta ei tarkemmin mitä tehdään, miksi tai mitä taitoja harjoitellaan. Lapsen päivästä on kerrottu usein myös melko suppeasti esim. on syönyt ja nukkunut sen sijaan että kerrottaisiin mitä on tehnyt tai mitä leikkinyt jne."

"Hakuprosessi voisi olla selkeämpi, ja tieto hoitopaikasta tulla aiemmin. Ehti aika kovasti asia stressata, että saadaanko hoitopaikkaa, ja että mistäpäin. Lisäksi hintapolitiikka oli epäselvä. Ensimmäisen kuukauden aikana pelkäsi, että tulee valtava lasku."

"Lapset eivät ole Joensuun kaupungin sisällä tasa-arvoisia varhaiskasvatuksen järjestämisen suhteen. Joissakin päiväkodeissa voivat kolmevuotiaat jatkaa pienten ryhmässä ja toisissa siirretään heti kolmevuotiaana, vaikka kesken toimintakaudenkin, isompien ryhmään. Pedagogiikassa on iso ero pienten ja isojen ryhmien välillä. Voisiko Joensuun kaupunki harkita, että ryhmiä olisi useampia esimerkiksi 1–2-vuotiaat, 3–4-vuotiaat ja viskarit omina ryhminään? Näin toiminta olisi parhaalla mahdollisella tavalla ikäkauden kasvua tukevaa!"

4 Sisäinen arviointi toimintavuoden aikana

Laadukkaan varhaiskasvatuksen takana on ammattitaitoinen ja varhaiskasvatussuunnitelmaan sitoutunut henkilökunta, jolla on yhteinen näkemys varhaiskasvatuksen tehtävästä sekä tavoitteista. Yhteisen näkemyksen muodostumiseen ja tavoitteiden mukaisen toiminnan toteuttamiseen tarvitaan lisäksi hyvää johtamista. Johtamisen avulla pystytään vahvistamaan varhaiskasvatuksen laatua lujittavia tekijöitä, kuten henkilöstön pysyvyyttä ja oikein kohdistettua täydennyskoulutusta. Tärkein laatutekijä varhaiskasvatuksessa on kuitenkin henkilöstön ja lasten välinen vuorovaikutus, johon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tutkimusten mukaan laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän erityisesti lasten kielellisiä ja kognitiivisia taitoja sekä parantavan kouluvalmiutta ja myöhempää menestystä koulupolulla (itsenäisyys, keskittymiskyky, yhteistyötaidot ja positiivisesti oppimiseen suuntautuminen). Koska vain laadukkaan varhaiskasvatuksen on todettu kehittävän lasten taitoja, on koko varhaiskasvatuksen henkilöstön keskityttävä yhdessä tuottamaan tasokasta toimintaa. Laadukkaasta varhaiskasvatuksesta hyötyy erityisesti heikommista sosioekonomisista taustoista tulevat lapset. (Opetushallitus 2016, 4–8; Vlasov ym. 2018, 23–31.)

Valssaten

Karvi kehitti kansallisen varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän Valssin, jonka pilotoinnissa Joensuun kaupungin varhaiskasvatus oli mukana keväällä 2023. Valssi on digitaalinen palvelu, jolla voidaan toteuttaa esimerkiksi arviointitiedonkeruita ja saada erilaisia arviointiraportteja sekä yhteenvetoja. Valssin avulla julkaistaan myös varhaiskasvatuksen lakisääteisiä arviointituloksia. Valssin tavoitteena on tukea varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän laadunhallinnassaan ja arviointitehtävässään.

Joensuun kaupungin päiväkodeissa toteutettiin Valssin avulla jo kolmas arviointi 17.2-28.2.25 välisenä aikana. Arvioinnin kohteena oli henkilöstön täydennyskoulutus ja ammatillisen osaamisen kehittäminen (Rakennetekijöiden indikaattorit, kohta 15, Paikallinen täydennyskoulutus). Vastauksia tuli yhteensä 242 eli vastausprosentti oli 50.

Toimintavuoden 2024–2025 aikana Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen hallinto järjesti useita koulutuksia tämän toimintavuoden painopisteisiin liittyen. Koulutuksia järjestettiin esimerkiksi lapsen kielelliseen ja motoriseen kehitykseen liittyen (tyypillisesti kehittyvä lapsi). Koulutuksilla haluttiin vahvistaa työntekijöiden teoreettista tietämystä. Valssin avulla halusimme saada tietoa, olivatko järjestämämme koulutukset palvelleet henkilöstön tarpeita ja kuinka he kokivat oman osaamisensa. Varhaiskasvatuksen hallinto valitsi Valssin kyselystä jo etukäteen viisi kysymystä, joita tarkasteltiin tarkemmin. Näitä kysymyksiä ei kerrottu henkilöstölle. Kysymykset olivat: Tunnistan keskeiset osaamisen alueet työssäni, Tunnistan työhöni ja ammatilliseen kehittymiseeni liittyviä tarpeita, Olemme keskustelleet oman lapsiryhmän henkilöstön kesken osaamisen kehittämisen tarpeista ryhmässä, Viestin esihenkilölleni aktiivisesti oman osaamiseni kehittämisen tarpeista ja Henkilöstölle suunnattu koulutus on monipuolista ja koulutuksia tarjotaan erilaisissa muodoissa.

Tulosten perusteella vahvuuksiksi voidaan sanoa, että henkilöstö tunnisti osaamistaan, kehittämis-kohteitaan ja järjestetyt koulutukset koettiin monipuolisiksi. Oman osaamisen alueet tunnistettiin omassa työssä hyvin tai erittäin hyvin. Oman ammatilliseen kehittymiseen liittyviä osaamisen tarpeita tunnistetaan myös hyvin tai erittäin hyvin. Nämä molemmat asiat näkyvät varmasti varhaiskasvatuksen arjessa ja toivottavasti päiväkodinjohtajat sekä työtiimit mahdollistavat kunkin työntekijän osaamisen hyödyntämisen ainakin osittain. Työntekijöiden osaamisen tarpeisiin pyritään vastaamaan laadukkaan täydennyskoulutuksen avulla. Tämän lisäksi hyvän tietotaidon ylläpitäminen vaatii myös työntekijän omaa aktiivisuutta ja vastuuta. Vastaajien mielestä koulutustarjontaa oli suunniteltu etukäteen ja sitä oli tarjolla painopistealueisiin liittyen. Varhaiskasvatuksen omia koulutuksia oli huomattavasti enemmän toimintavuonna 2024–2025 kuin edellisinä toimintavuosina. Linjausta, että toimintavuonna järjestettävät täydennyskoulutukset liittyvät aina toimintavuoden painopisteisiin jatketaan myös tästä eteenpäin.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen painopisteiden 2024–2025 tarkastelua

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen painopisteitä toimintavuonna 2024–2025 olivat: lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen (kielellinen ja motorinen kehitys, tyyppillisesti etenevä kehitys), kestävästi ja aggressiivisesti käyttäytyvän lapsen kohtaaminen varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa lukutaidot ja hyvä käytös ja hyvät tavat. Näitä painopisteitä vietiin eteenpäin koko toimintavuoden ajan ja kuvattiin tarkemmin yksiköiden vuosisuunnitelmissa. Vuosisuunnitelmissa kerrottiin ensin yksikön suunnitelma (tavoitteet) ja lähtötaso kunkin painopisteen kohdalla, tämän jälkeen tehtiin väliarviointi joulukuussa sekä loppuarviointi toukokuussa. Valssissa arvioitiin keväällä 2025 toimintavuoden aikana järjestettyä täydennyskoulutusta.

Painopiste [lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen \(kielellinen ja motorinen kehitys, tyyppillisesti etenevä kehitys\)](#) lähti monessa yksikössä liikkeelle syksyllä 2024 henkilöstön teorialueen kartoituksella ja kertaamisella. Muutamassa yksikössä pidettiin oikein kehityspsykologian kertauskurssi. Toimintavuoden aikana työntekijät osallistuivat aktiivisesti myös varhaiskasvatuksen hallinnon ja konsultoitujen varhaiskasvatuksen erityisopettajien järjestämiin koulutuksiin. Koulutuksissa saatua tietoa jaettiin yksikön kaikille työntekijöille ja siitä keskusteltiin tiimipalaverissa ja muissa yhteisissä tapaamisissa. Keskiössä oli pohtiva ja kehittävä keskustelu (miksi, mitä ja miten tehdään). Yksiköissä todettiin myös, että teoreettisen tiedon vahvistaminen on jokaisen kasvattajan henkilökohtainen velvollisuus ja tehtävä.

Lähes kaikissa yksiköissä painopiste sai aikaan sen, että yhteisiä lukuhetkiä ja ääneen lukemista lasten kanssa lisättiin sekä keskityttiin keskustelemaan ja dialogiseen lukemiseen. Esimerkiksi aamupiiri saatettiin rakentaa kirjan lukemisen ja siitä keskustelemisen ympärille. Myös lasten itsenäinen kirjojen lukeminen lisääntyi. Ryhmissä hyödynnettiin Lukulumoa (varhaiskasvatukseen suunnattu tietokonesovellus, joka tarjoaa laajan valikoiman kuvakirjoja suomeksi ja usealla eri kielellä, ääneen luettuina) entistä aktiivisemmin. Moneen yksikköön perustettiin oma kirjasto, josta lapset saivat lainata kirjoja yhdessä huoltajien kanssa myös kotiin. Muutamaan yksikköön rakennettiin kirjakärri, joka kiersi toimintavuoden aikana päiväkodin eri ryhmissä. Perhepäivähoidossa kiersivät myös kirjakassit hoitajalta toiselle, jotka olivat koottu teemoittain (luonto, tunnetaidot, avaruus...). Aikuisilla painottui selkeä kielenkäyttö lasten kanssa kommunikoinnissa. Perushoitotilanteissa lasten kanssa keskusteltiin aktiivisesti ja rikastettiin näin lasten sanavarantoa. Keskusteluhetket koettiin tärkeiksi ja lasten vuorovaikutustaitoja edistäviksi (puheen ja kuuntelun vuorottelu sekä toiselle puheenvuoron antaminen). Lepohuoneissa aikuiset lukivat itse ja kuunneltavassa musiikissa oli sanat. Lepohetkien äänikirjat ja zen-liplatukset siirrettiin nyt syrjään.

Lasten motorisia taitoja kehitettiin Joensuun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa olevien tavoitteiden lisäksi erilasten temppu- ja aistiratojen sekä luontoretkien avulla. Eri yksiköissä tehtiin myös omia liikuntasuunnitelmia. Perheiden yhdessä olemista ja yhteistä liikkumista kannustettiin kotiin jaettavilla liikuntapusseilla. Päiväkodilta kerättiin kierrätyskassiin perusliikuntavälineitä ja mukaan laitettiin muutamia helppoja liikuntaleikkiohjeita, jotka kannustivat yhdessä liikkumiseen ja ruutuajan vähentämiseen. Lisäksi pussin sisällä oli reissuvihko, johon sai kirjoittaa tai muuten dokumentoida perheen yhteisistä liikuntahetkistä. Liikuntapussi oli aina muutaman päivän lapsen mukana kotona.

Kestävästi painopisteen kohdalla monessa yksikössä harjoiteltiin lasten kanssa kohtuullisuutta ja säästäväisyyttä: paljonko jaksan syödä, montako käsipaperia tarvitsen käsien kuivaamiseen, annanko vesihanan valua koko ajan käsienpesun aikana, paljonko värityskuvia tulostetaan tällä viikolla ja sammutanko valot lähtiessäni. Lasten kanssa pohdittiin ja opeteltiin, miten leluja, kirjoja ja muita tavaroita käsitellään (hyvä kohtelu) sekä kuinka niitä korjataan. Kierrättäminen, korjaaminen, uudelleen käyttäminen ja erilaisten materiaalien tutkiminen innostivat sekä lapsia että aikuisia. Joissakin yksiköissä todettiin, että ihan uusia tavaroita hankitaan vain silloin, jos niitä ei saa kierrätettyinä ja harvoin tarvittavia asioita (esimerkiksi videotykki) lainataan muista yksiköistä: niitä ei kannata hankkia omaan yksikköön tai ryhmään. Päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa kasvatettiin vihanneksia viljelylaatikoissa ja tutustuttiin kompostointiin. Kierrätyksen ja kohtuullisuuden suhteen aikuiset toimivat aktiivisesti esimerkkeinä.

Monessa yksikössä tavoitteeksi asetettiin biojätteen määrän vähentäminen ja lasten kanssa seurattiin tämän tavoitteen saavuttamista. Perhepäivähoidossa yhdessä lasten kanssa seurattiin erityisesti veden kulutusta. Ryhmissä tehtiin retkiä myös kierrätyspisteisiin, lajiteltiin erilaisia materiaaleja oikeisiin jättesäiliöihin ja tehtiin roskankeräysreissuja. Moneen yksikköön hankittiin myös omat kierrätyslaatikot ja näin kierrätyksestä sekä lajittelusta tuli lapsille jokapäiväistä ja näkyvää toimintaa. Kierrätys- ja luonnonmateriaaleja hyödynnettiin paljon askarteluissa. Yhdessä päiväkodissa järjestettiin taidenäyttely kierrätysteemalla ja toisessa isät saivat kierrätysmateriaaleista tehdyn isänpäiväkorin. Joissakin yksiköissä perustettiin pelilainamoja, jotta ryhmissä olevat pelit saatiin kiertoon ja kaikkien lasten käytettäväksi vuorotellen sekä keksittiin erilaisia kierrätyspelejä. Päiväkodin keittiöstä saatiin lasten ulkoleikkeihin hyviä muovilaatikoita ja -sankoja: hyvää kierrätystä sekin.

Muksu & perhe -hanke toimi tukena kohtuullisuuteen ohjaamisessa niissä päiväkodeissa, jotka olivat tässä hankkeessa mukana toimintavuonna 2024–2025 (Soutajanpuiston, Jukolan, Utran ja Pataluodon päiväkodit). Lapset askartelivat itselleen esimerkiksi kylläisyysmittarin (<https://www.pkkan-santerveys.fi/wp-content/uploads/2025/03/KYLLAISYYSMITTARI-11.pdf>). Muksu & perhe -hanke

on Pohjois-Karjalan Marttojen, Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskuksen ja kaupungin varhaiskasvatuksen yhteinen hanke, jossa mukaan valitut varhaiskasvatusikäiset lapset ja heidän perheensä saavat voimavaralähtöistä elintapaohjausta. Tämän lisäksi hankkeessa mukana olevien päiväkotien lapsiryhmät saivat ruokaan ja terveyteen liittyviä teematuokioita varhaiskasvatuspäivän aikana. Varhaiskasvatuksen työntekijöille pidettiin ruokakasvatukseen ja kohtuullisuuteen, elintapojen puheeksi ottoon sekä hyvinvoinnin tukemiseen liittyviä koulutuksia. Hanke kestää vuoden 2026 loppuun.

[Aggressiivisesti käyttäytyvän lapsen kohtaaminen varhaiskasvatuksessa](#) -painopisteeseen syventyminen alkoi kaupungin varhaiskasvatuksessa jo tammikuussa 2024. Professori, KT, Päivi Pihlaja Itä-Suomen yliopistosta piti lähikoulutuksen varhaiskasvatuksen lastenhoitajille ja avustajille 25.1.2024 ja etäkoulutuksen varhaiskasvatuksen sosionomeille, opettajille ja erityisopettajille 29.1.2024 aiheesta Sosiaalinen ja emotionaalinen – kompetenssi ja vaikeudet. Perhepäivähoitajille Päivi Pihlaja piti vastaavan koulutuksen 27.11.2024. Opetushallitus julkaisi ohjeistuksen Lapsen fyysinen rajoittaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa helmikuussa 2024. Tätä ohjeistusta käytiin läpi tarkasti jokaisessa yksikössä toimintavuoden 2024–2025 aikana.

Syksyn 2024 aikana kaikki varhaiskasvatuksen yksiköt kävivät läpi Opetushallituksen ohjeistuksen ja laativat tarvittavat lapsikohtaiset toimintatavat sekä selkeän perusmallin lapsen aggressiivisen käyttäytymisen varalle (kaikki työntekijät toimivat ohjeistuksen mukaisesti). Perhepäivähoidossa taas pohdittiin, kuinka hoitaja toimii mahdollisissa aggressiivisissa tilanteissa työskennellessään yksin kotona. Yksiköiden antamissa vuosisuunnitelmien arvioinneissa lapsen aggressiivisen käyttäytymisen kohdalla pääpaino oli ennakoinnissa ja ennaltaehkäisyssä, vaikka aina nekään eivät riittäneet. Ennakoinnissa tärkeitä asioita olivat: päivä- ja viikkostrukturi, pienryhmätoiminta, aikuisten läsnäolo lasten vuorovaikutustilanteissa, sosiaaliset tarinat, nopea piirtäminen, rauhoittumis- ja keskittymislelut, aikuisen lohduttava puhe, lapselle annettava oikea-aikainen ja välitön palaute oikeasta teosta sekä oman tilan harjoittelu (miten sanot ja mitä tarkoittaa, että ei saa tulla liian lähelle). Lapsille opetettiin syy-seuraussuhteita vuorovaikutuksessa: miten minun oma toimintani vaikuttaa kaverin käyttäytymiseen. Ristiriitatilanteissa aikuinen pysäytti lapsen väärän toiminnan ja pohti yhdessä hänen kanssaan toiminnan seurauksia sekä tarjosi rakentavan vaihtoehtoisen ratkaisumallin. Lasten aggressiivinen käyttäytyminen väheni monessa yksikössä aktiivisen ennakkoinnin ansiosta.

Opetushallituksen antamaa ohjeistusta myös kerrattiin yksiköissä monta kertaa toimintavuoden aikana. Lisäksi sijaisten lapsituntemusta ja osaamista haastavissa käyttäytymistilanteissa vahvistettiin. Sosiaalisten tarinoiden, draaman ja erilaisten tunne- ja tilannekuvien kautta lasten kanssa keskusteltiin ja mietittiin ratkaisuja erilaisiin haasteellisiin tilanteisiin, joita lapsiryhmässä tai

kaveriporukassa saattoi tulla. Lasten aggressiiviseen käyttäytymiseen liittyviin koulutuksiin osallistuttiin hyvin. Yhdessä yksikössä lapsen aggressiivinen käyttäytyminen nähtiin pedagogisen toiminnan kautta: mitä taitoa tai taitoja näissä haastavissa tilanteissa lapsi opettelee ja miten näitä taitoja olisi mahdollista vahvistaa: Kun kasvava taito vahvistuu, lapsi ei enää tarvitse aggressiivista käyttäytymistä. Myös alle 3-vuotiaiden aggressiiviseen käyttäytymiseen puututtiin aktiivisesti ja heitä ohjattiin toimimaan oikein. Teemana oli: Ketään ei saa satuttaa ja mitään ei saa hajottaa.

Esiopetuksessa painopisteenä oli **lukutaidot sekä hyvä käytös ja hyvät tavat**. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Joensuun seudun esiopetussuunnitelman mukaan *esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten kielellisten taitojen kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan*. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa tutustuttiin toimintavuoden aikana erilaisiin teksteihin. Esioppilaita innostettiin kertomaan ja keksimään erilaisia tarinoita sekä lukemaan oman taitotasonsa mukaisesti heitä kiinnostavaa kirjallisuutta. Lukutaitoiset esioppilaat lukivat myös toisille lapsille. Esiopetustiloissa oli monenlaisia kirjoja esillä ja saatavilla lasten omilla äidinkielillä. Myös Lukulumoa hyödynnettiin esiopetuksessa aktiivisesti. Lisäksi esiopetusluokkia tuettiin kuvallisesti (kuva ja teksti alla isoilla kirjaimilla tavutettuna AU-TO-JA).

Esiopetuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota ympäristössä esiintyviin kuviin ja opasteisiin (liikennemerkkit ja erilaiset kyltit). Myös yhdessä ääneen lukemista lisättiin. Kotiin annettiin pieniä lukutehtäviä, joita lapset saivat tehdä yhdessä huoltajiensa kanssa. Joissakin yksiköissä esioppilaat koostivat itselleen oman aapisen tai eskarivihon ja opettelivat näin tunnistamaan kirjaimia. Esiopetuksessa pidettiin myös erityisiä kirjaviikkoja ja harjoiteltiin kuvanlukutaitoa.

Huoltajille kerrottiin vanhempainilloissa syksyllä 2024, että esiopetuksen yhtenä painopisteenä oli hyvä käytös ja hyvät tavat. Tällä pyrittiin siihen, että myös kotona kiinnitettäisiin huomiota hyviin tapoihin ja lasta ohjattaisiin niihin. Esioppilaiden kielenkäyttöön kiinnitettiin erityistä huomiota, sillä lasten puheissa oli paljon sanoja ja sanontoja pelimaailmasta sekä väkivaltapuhetta. Esiopetusryhmissä keskusteltiin siitä, mitä on hyvä käyttäytyminen, mitä hyvillä tavoilla tarkoitetaan ja millaista käyttäytymistä lapsilta odotetaan (hyvä huomataan). Lasten kanssa puhuttiin myös siitä, että kaikkea voi tehdä, mutta kannattaako jotakin hölmöä tehdä ja mitä siitä seuraa: Miten toimin ryhmässä niin, että minulla ja muilla on hyvä olla. Henkilöstön tehtävänä oli toimia esimerkkeinä (positiivinen ja ystävällinen vuorovaikutus), antaa välitön palaute oikeasta ja hyvästä käyttäytymisestä sekä kertoa myös omista epäonnistumisistaan: Tuoda esille se, että taitoja opetellaan ja harjoitellaan, koska ne eivät ole kenelläkään valmiina. Aikuiset myös sanoittivat ääneen tekemisiään ja ajatuksiaan sekä

sitä, kuinka lasten tulee käyttäytyä. Ympäristöä havainnoitiin ääneen puhumalla. Lasten hyviä tapoja vahvistettiin: tervehtimistä, kiittämistä, oman vuoron odottamista, puheenvuoron ja ruokarauhan antamista toiselle, anteeksi- ja avunpyytämistä, avun vastaanottamista sekä toisen auttamista ja kannustamista. Näitä aiheita käsiteltiin esimerkiksi erilaisten tarinoiden, ohjatun leikin ja yhteisten tehtävien kautta, joita lapset tekivät pareittain ja pienryhmissä. Lasten kanssa laadittiin yhteisiä käyttäytymissääntöjä ryhmiin sekä kerättiin hyvän mielen helmiä ja kiitostimantteja.

Arviointi on prosessi, jonka kautta nousee seuraavien toimintavuosien painopisteet (jos edellisen vuoden painopisteet eivät jatku). Painopisteitä ei tule nimetä liian tiukasti etukäteen, koska silloin arvioinnin ei anneta ”puhua”. Jos varhaiskasvatusta ohjaaviin lakeihin tai varhaiskasvatuksen perusteisiin tulee muutoksia, muodostuu näistä muutosten jalkauttamisista automaattisesti painopisteitä, jotka eivät nouse silloin arvioinnin kautta, vaan tulevat ulkopuolelta annettuina. Jo alkaneen toimintavuoden 2025–2026 painopisteitä ovat: lapsen kehitykseen liittyvän teoreettisen tiedon vahvistaminen (kielellinen ja motorinen kehitys, painopiste jatkuu ja syvenee), S2-opetuksen ja ohjaamisen kehittäminen, kestävästi (painopiste jatkuu ja syvenee) ja pienryhmien kehittäminen sekä esiopetuksessa matemaattiset taidot ja tulevaisuuden usko.

Heinävaaran uuteen päiväkotiin liittyvän työntekijäkyselyn tuloksia

Myös Heinävaaran ja Kiihtelysvaaran päiväkotien työntekijöille tehtiin lyhyt kysely liittyen uuteen Heinävaaran päiväkotiin. Uusi Heinävaaran päiväkoti on tarkoitus ottaa käyttöön 1.8.2026 alkaen ja siihen yhdistyvät Heinävaaran ja Kiihtelysvaaran päiväkodit. Uuteen päiväkotiin tulee kolme ryhmää. Tähän lyhyeen kyselyyn sai vastata nimettömästi 13.12.2024-10.1.2025 välisenä aikana ja vastaaminen oli vapaaehtoista. Kyselyyn vastasi yhteensä seitsemän työntekijää, joista viisi oli Heinävaarasta ja kaksi Kiihtelysvaarasta. Tässä tehdyssä yhteenvedossa ei erotella Heinävaaran ja Kiihtelysvaaran vastaajia.

Ensimmäisessä kysymyksessä haluttiin tietää yleisesti, että millaisia ajatuksia työntekijöillä oli päiväkotien yhdistymisestä. Vastauksissa tuli esille, että alueiden lapsimäärät vähenevät, joten päiväkotien yhdistyminen oli odotettua ja kannatettavaa. Työntekijät pitivät hienona sitä, että lapset ja henkilökunta saavat uudet ja asianmukaiset tilat entisten ei niin toimivien tilaratkaisujen tilalle. Osalle työntekijöistä uusi päiväkoti lyhentäisi työmatkaa, jota myös pidettiin positiivisena. Vanhemmille tiedottaminen koettiin tärkeänä ja ehdotettiin, että huoltajille pidettäisiin uuteen päiväkotiin yhteinen tutustumispäivä ennen sen avaamista.

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, mitä parannuksia toivottiin uuden päiväkodin tiloilta nykyisiin päiväkoteihin verrattuna (sisä- ja ulkotilat). Työntekijät toivoivat valoisia ja muunneltavia sisätiloja,

joissa akustiikkaan liittyvät asiat olisi huomioitu. Eteistilojen tulisi myös olla riittävän tilavat, joissa olisi hyvät vaatteiden kuivausmahdollisuudet. Tarpeeksi wc-tiloja toivottiin sekä lapsille että työntekijöille. Työntekijöiden sosiaalityöihin toivottiin lukittavat kaapistot sekä muutenkin päiväkotiin riittävästi säilytystilaa ja kaappeja ryhmien erilaisille tavaroille. Myös siivoukselle esitettiin omaa säilytystilaa. Ulkotilojen osalta tuotiin esille, että pihan tulisi olla aidattu ja siinä pitäisi olla myös pienennettävä keskipiha (valvonta olisi helpompaa iltaisin, kun on vähemmän henkilökuntaa). Lisäksi pihassa tulisi huomioida valaistus sekä aurinkosuojat. Pienille alle 3-vuotiaille tulisi olla myös sopivia leikkipaikkoja ja -välineitä. Keinualueet pitäisi aidata turvallisuussyistä.

Kolmannessa kysymyksessä haluttiin vastauksia pohdintaan: Miten arvelet uuden päiväkodin muuttavan arjen toimintaa? Työntekijät uskoivat koulun kanssa tehtävän yhteistyön lisääntyvän sekä lasten liikkumisen kasvavan, koska koulun sali ja pelikentät olisivat hyödynnettävissä. Lapsille annettavan tuen uskottiin myös helpottuvan, koska uusia tiloja olisi mahdollista käyttää monipuolisemmin. Äänimaailman oletettiin olevan uusissa tiloissa hiljaisempi. Koska uudessa päiväkodissa olisi enemmän henkilökuntaa, ajateltiin toiminnan monipuolistuvan henkilökunnan laajemman erityisosaamisen kautta.

Neljännessä kysymyksessä tiedusteltiin työntekijöiltä, millaisia huolia heillä oli uuteen päiväkotiin liittyen. Vastauksissa tuli esille toive, että päiväkoti ei olisi pelkkä moduuli, vaan se olisi tehty kestävästi ja laadukkaasti. Pihaan liittyen esitettiin huoli kuumuudesta (kesä) ja tuulisuudesta (talvi) sekä sen pienyydestä. Liikennejärjestelyjen toivottiin olevan toimivat ja turvalliset.

Viidennessä eli viimeisessä kysymyksessä työntekijät saivat sanoa vapaasti ajatuksiaan Heinävaaran uuteen päiväkotiin liittyen. Kysymykseen annettiin seuraavanlaisia kommentteja: "Toivottavasti saamme tarpeeksi tilavan, monenlaisia toimintoja mahdollistavat tilat, joissa viihtyy niin lapset kuin aikuiset", "On sitä jo odotettukin! Toivottavasti kaikki ovat tyytyväisiä", "Innoissani tulevasta", "Uudet tilat ja monien työntekijöiden tuki on aina positiivista" ja "Hienoa, että saadaan uudet ja toivottavasti toimivammat tilat!".

5 Kehittävä arviointi

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ja toiminnan arviointia säädellään myös oman varhaiskasvatustoiminnan ulkopuolelta. Varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja arvioinnista säädetään laissa (kts. Varhaiskasvatustalaki 540/2018). Tämän lisäksi varhaiskasvatustoiminnan tulee noudattaa valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2022). Varhaiskasvatuksen ulkoista arviointia tekevät aiemmin mainitut Opetushallitus, Karvi, Valvira sekä aluehallintavirastot. Karvin arviointiote kuten

myös Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen itsearviointi on kehittämiseen tähtäävää arviointia. Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen itsearvioinnissa tärkeää on osallistaminen ja oppiminen.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatuksen arvioinnin tavoitteena on kehittäminen. Pelkän arvioinnin tuloksen kertominen tekee arvioinnista vain toteavaa, mutta ei kehittävää (Atjonen 2021, 21). Palautetta varhaiskasvatuspalveluista ei ole kysytty eikä tulla jatkossakaan kysymään vain ulkoisen arvioinnin velvoitteen vuoksi eikä myöskään toimintaa kehitetä vain kehittämisen takia. Ulkoisen, sisäisen ja kehittävän arvioinnin myötä varhaiskasvatuksen toiminnan laatua halutaan ylläpitää ja kehittää toimintaa jatkuvasti uusimman tieteellisen tutkimustiedon avulla. Kehittäminen ei tapahdu vain hallinnon suunnitelmissa tai yksittäisissä yksiköissä vaan yhdessä tekemällä. Kehittämistä tekee koko varhaiskasvatuksen henkilöstö, jolloin se hyödyttää kaikkia varhaiskasvatuksessa olevia lapsia ja työntekijöitä, meitä kaikkia.

Lähteet

Atjonen, P. 2021. Kehittävä arviointi kasvatusalalla. (Toinen painos.). Kirjokansi: Joensuu.

Opetushallitus. 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2016:1. Juvenes Print: Tampere.

Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. Hansaprint: Turenki.

Opetushallitus [OPH]. 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tiivistelmä. Toukokuu 2016. Saatavilla [www-osoitteessa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/176639_vaikuttava_varhaiskasvatus_tiivistelma.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/176639_vaikuttava_varhaiskasvatus_tiivistelma.pdf)

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukarinen, T., Parrila, S. & Suilonen, H. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus [Karvi] 24:2018. Saatavilla [www-osoitteessa: https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf](https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_Perusteet-ja-suositukset_web.pdf)